

МЕШКО Оксана Яківна (30. 01. 1905, с. Старі Санжари, нині Новосанжар. р-ну Полтав. обл. — 02. 01. 1991, Київ) — учасниця правозахисного руху. Сестра [К. Мешко](#), мати [О. Сергієнка](#). Орден «За мужність» 1-го ступеня (2006, посмертно). Від 1926 навч. у Дніпроп. ІНО (нині Дніпро), звідки декілька разів була відрах. через соц. походження, однак поновлювалася й 1931 завершила освіту. Працювала в Дніпроп. НДІ зерна. 1937 звільнена з роботи, виїхала до м. Тамбов (РФ), де мешкав її раніше репрес. чоловік. 1944 повернулася до Дніпропетровська, 1945 переїхала до Києва. 19 лютого 1947 заарешт., за звинуваченням у підготовці замаху на М. Хрущова засудж. до 10-ти р. виправно-труд. таборів. 1954 звільнена за станом здоров'я, 1956 реабілітована. Активно долучилася до правозахис. руху, брала участь у нац.-культур. заходах. Після арешту важко хворого сина 1972 писала заяви, листи й звернення до рад. кер-ва, надавала допомогу родинам ін. заарештованих. 1976 стала чл.-засн. Укр. Гельсин. групи. Зазнавала

неоднораз. обшуків, затримань, допитів, нападів невідомих, однак продовжувала активну правозахисну діяльність, зокрема залучала до Укр. Гельсин. групи нових чл., замість заарештованих. У дисидент. колах її з повагою називали «баба Оксана» або «козацька матір». 1980 понад 2,5 місяці утримувалася у психіатр. лікарні, 13 жовтня того ж року заарешт., у січні 1981 засудж. до 6-ти місяців ув'язнення і 5-ти р. заслання. Покарання відбувала у Хабаров. краї (РФ). 1985 звільнена. У лютому 1988 на запрошення укр. діаспори поїхала в Австралію для проведення офтальмол. операції. Виступила в австрал. парламенті з інформацією про становище в Україні, взяла участь у роботі Всесвіт. конгресу вільних українців у США. У січні 1989 повернулася у Київ. Стала чл. Координац. ради Укр. Гельсин. спілки, 29 квітня 1990 відкрила установ. з'їзд, на якому на основі спілки створ. УРП. Восени того ж року взяла участь у студент. голодуванні. Авторка спогадів «Між смертю і життям» // «Визвольний шлях», Лондон, 1979, № 1–4 (окреме вид. англ. мовою — Нью-Йорк; Торонто; Лондон; Сідней, 1981; укр. — К., 1991), «Свідчу» (К., 1996). У 2002 ім'ям М. названо школу в рідному селі.

Рекомендована література

1. Oksana Meshko Story. Philadelphia, 1985;
2. О. Мешко: Мати української демократії // Кур'єр Кривбасу. 1994. № 2–7;
3. Оксана Мешко, козацька матір. До 90-ліття з дня народження: Спогади. К., 1995;
4. Овсієнко В. Світло людей: Спогади-нарис про В. Стуса, Ю. Литвина, О. Мешко. К., 1996;
5. Не відступлюся!: До 100-річчя Оксани Яківни Мешко. Х., 2005.

[В. В. Овсієнко](#)

Бібліографічний опис:

Мешко Оксана Яківна / В. В. Овсієнко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66775>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).